

Bonyolultságelmélet

Thursday 1st December, 2016, 23:21

A Cobham–Edmonds tézis, még egyszer

Egy problémát akkor tekintünk **gyakorlatilag megoldhatónak**, ha van rá polinom időigényű algoritmus.

Biztos?

Vannak esetek, mikor a **lineáris** időigény is **soknak** bizonyul. . .
. . . de a RAM-gépes kiszámítási modellben nem értelmezhető szublineáris időigény.

A hatékony párhuzamosítás kérdése azonban gyakorlati szempontból lényeges, így szükség van olyan kiszámítási modellre, melyben pl. $\mathcal{O}(\log n)$ -es időigény is értelmezhető.

PRAM

Parallel, random-access machine.

- osztott memória
- sok (de „csak” polinom sok) processzor
- minden processzor a memória bármelyik bitjét $\mathcal{O}(1)$ időben eléri
- a konfliktusok kezelésének módja (EREW, CREW, CRCW) nem rögzített, de nem is lényeges igazán

A matematikai modell

PRAM gépek helyett **logikai hálózatcsaláddal** fogjuk (ekvivalensen) definiálni a hatékony párhuzamosíthatóság fogalmát.

Hálózatcsaláddal való eldöntés

Hálózatcsalád

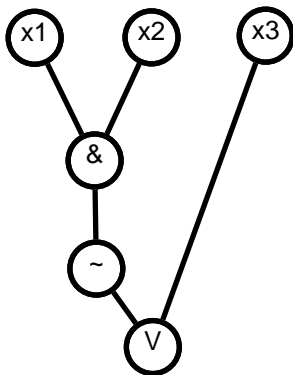
Hálózatcsaládon logikai hálózatoknak egy $\mathcal{C} = C_0, C_1, \dots$ sorozatát értjük, ahol minden i -re C_i olyan logikai hálózat, melynek input kapuinak címkéje az $\{x_1, \dots, x_i\}$ halmazba esik.

Eldöntés

A $\mathcal{C} = C_0, C_1, \dots$ hálózatcsalád **elfogadja** az $x = b_1 b_2 \dots b_n \in \{0, 1\}^*$ szót, ha $C_n(b_1, b_2, \dots, b_n) = 1$.
A \mathcal{C} által **eldöntött** $L(\mathcal{C}) \subseteq \{0, 1\}^*$ nyelvet a \mathcal{C} által elfogadott szavak alkotják.

Elfogadás, elvetés

Ha C_3 a következő hálózat:

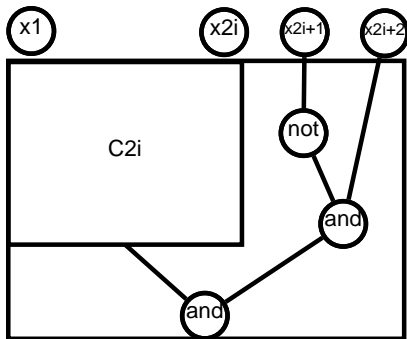
akkor $C = C_0, \dots, C_3, \dots$ elfogadja a 001, 010 szavakat és elveti az 110-t.

$(01)^*$ -ot eldöntő hálózatcsalád

• C_0 : $\textcircled{1}$

• C_{2i+1} : $\textcircled{0}$

• C_{2i+2} :

Hálózatcsaláddal **minden** nyelv eldönthető (mert minden Boole-függvényhez van őt reprezentáló hálózat), így megszorításokat teszünk az „elfogadható” hálózatcsaládra n függvényében

- a C_n -beli **kapuk száma** szerint,
- a C_n hálózat **mélysége** szerint,
- a hálózatcsalád tagjaiban megengedett **kaputípusok szerint**,
- **uniformitás** szerint (egy hálózatcsalád akkor (logtár-)uniform, ha van olyan algoritmus, mely C_n -t előállítja $\mathcal{O}(\log n)$ tár felhasználása mellett).

A hatékonyan párhuzamosítható problémák osztálya

Definíció

Ha $k \geq 0$ konstans, akkor az NC^k **osztályba** azok a $\{0, 1\}$ fölötti nyelvek tartoznak, melyek eldönthetők

- valamely c konstansra $\mathcal{O}(n^c)$, vagyis polinom sok kaput tartalmazó,
- $\mathcal{O}(\log^k n)$ mélységű,
- legfeljebb kettő befokú kapukat tartalmazó,
- uniform

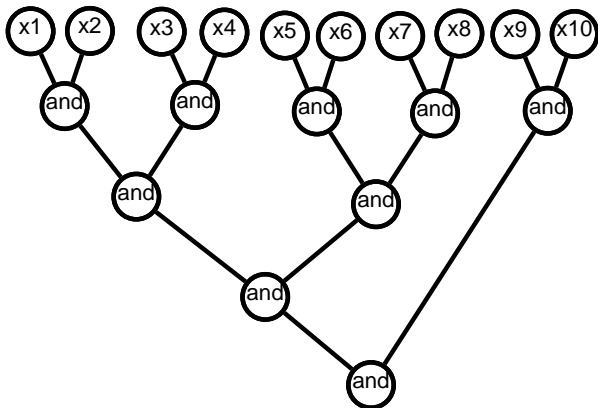
hálózatcsaláddal.

$NC = \bigcup_{k \geq 0} NC^k$, a **hatékonyan párhuzamosítható** problémák osztálya.

NC^1 : logaritmus mélységű hálózatcsalád

Példa: 1^n

Az 1^* nyelv eldönthető logaritmus mélységű hálózattal: C_n az input kapukat \wedge kapukkal köti össze, egy majdnem teljes bináris fába szervezett topológiával. Pl. C_{10} :

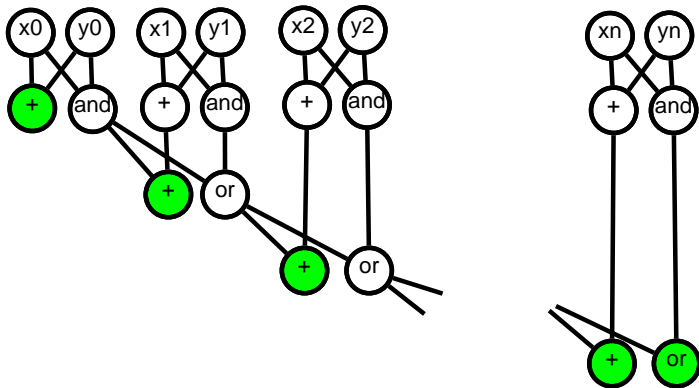
Több output kapu

Hálózatcsaládokkal **függvényeket** is kiszámíthatunk: ha a $\mathcal{C} = C_0, C_1, \dots$ családban a C_n tagnak o_n kimeneti kapuval rendelkezik (rögzített sorrendben), akkor a család értelemszerűen kiszámít egy $\{0, 1\}^* \rightarrow \{0, 1\}^*$ függvényt; az n hosszú input szavakhoz o_n hosszú output szót rendel.

Összeadás

Összeadás: a C_n hálózat **input kapui** az x_0, \dots, x_{n-1} ,
 y_0, \dots, y_{n-1} változókkal címkézettek, **output kapui** z_0, \dots, z_n .
A bemeneti két n -bites szám összegét (egy $n + 1$ -bites számot) kell
a kimenetre küldenie.

Triviális megvalósítás

Lineáris mélység!

Elég kiszámítani a carry biteket ($c_i = 1$, ha az i . helyiértéken keletkezik átvitel, vagyis ha az $x_0x_1 \dots x_{n-1} + y_0y_1 \dots y_{i-1}$ összeg i . helyiértéke 1-es.

Ezek után $z_i = x_i \oplus y_i \oplus c_{i-1}$, ahol \oplus a kizáró vagy művelet (összeadás \mathbb{Z}_2 -ben).

(pontosabban, $z_n = c_{n-1}$ és $z_0 = x_0 \oplus y_0$.)

Ez párhuzamosan, konstans mélységben elvégezhető.

Összeadás logaritmikus mélységben

Carry és propagate

Adott $x_0 \dots x_{n-1}$ és $y_0 \dots y_{n-1}$ input egészek, bitsorozat formájában és $0 \leq i \leq j \leq n$. Legyen

- $c_{i,j} = 1$, ha az $x_i x_{i+1} \dots x_j + y_i y_{i+1} \dots y_j$ összegnél keletkezik carry;
- $p_{i,j} = 1$, ha az $x_i x_{i+1} \dots x_j + y_i y_{i+1} \dots y_j + 1$ összegnél keletkezik carry.

Összefüggések

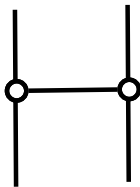
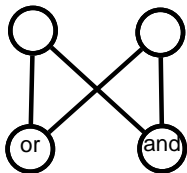
- $c_{i,i} = x_i \wedge y_i$.
- $p_{i,i} = x_i \vee y_i$.
- $c_{i,i+2d} = (c_{i,i+d} \wedge p_{i+d+1,i+2d}) \vee c_{i+d+1,i+2d}$.
- $p_{i,i+2d} = p_{i,i+d} \wedge p_{i+d+1,i+2d}$.

Ezekkel az összefüggésekkel $\mathcal{O}(\log n)$ mélységben kiszámítható a carry és a propagate az összes $(0, j)$ párra.

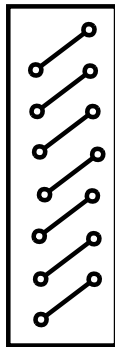
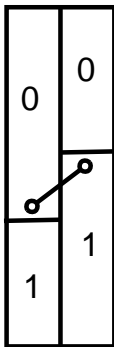
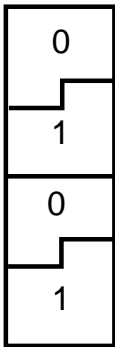
A páros-páratlan mergesort (Batcher)

```
function MERGE( $T[1..2N]$ )  
  if  $N == 1$  then compareAndSwap( $T[1], T[2]$ )  
  else  
    MERGE( $T[1, 3, 5, \dots, 2N - 1]$ )  
    MERGE( $T[2, 4, 6, \dots, 2N]$ )  
    for  $i = 2, 4, 6, \dots, 2N - 2$  do  
      compareAndSwap( $T[i], T[i + 1]$ )  
function SORT( $T[1..2N]$ )  
  if  $N == 1$  then compareAndSwap( $T[1], T[2]$ )  
  else  
    SORT( $T[1..N]$ )  
    SORT( $T[N + 1..2N]$ )  
    MERGE( $T[1..2N]$ )
```

compareAndSwap

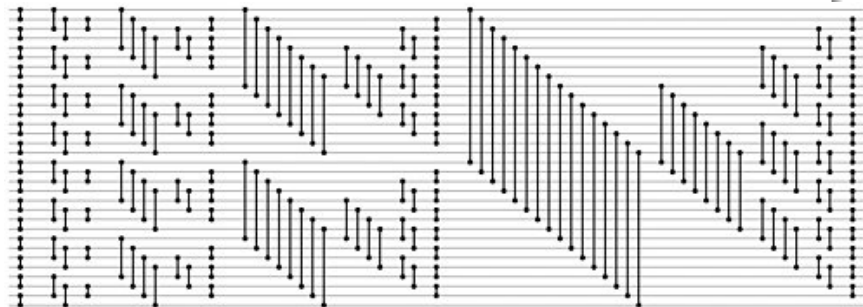
A páros-páratlan mergesort vizualizálva

Rendezés $\mathcal{O}(\log^2 n)$ mélységben

A teljes rendező hálózat mélysége: $\mathcal{O}(\log^2 n)$.

Példa: 32-bites rendező hálózat

A TÖBBSÉGI FÜGGVÉNY akkor vesz fel 1 értéket, ha argumentumainak legalább a fele 1-es.

A függvény az előzőek szerint NC^2 -beli:

- rendezzük a biteket;
- visszaadjuk az $\frac{n}{2}$. elemet a rendezett sorozatból.

Mátrixszorzás: $\mathcal{O}(\log n)$ mélység

Az input kapuk: két $n \times n$ -es Boole-mátrix elemei, $x_{i,j}$ ill. $y_{i,j}$ a megfelelő mátrix i . sorának, j . oszlopának értéke

Az output kapuk: $z_{i,j}$, a két mátrix szorzatának i . sorának j . oszlopának értéke

$$z_{i,j} = \bigvee_{k=1}^n (x_{i,k} \wedge y_{k,j}).$$

$\log n$ mélység

- Minden (i, k, j) hármásra kiszámítjuk az $x_{i,k} \wedge y_{k,j}$ értéket párhuzamosan: 1 mélység, n^3 kapu.
- Minden (i, j) párosra a fenti $z_{i,j}$ értéket párhuzamosan: $\log n$ mélység (az 1^n -nél látott majdnem teljes bináris fa topológiával), összesen n^3 kapu.

Vagyis: $\mathcal{O}(\log n)$ mélység, polinom sok kapu.

- Legyen $A \in \{0, 1\}^{n \times n}$ a G gráf szomszédsági mátrixa.
- $A + I$: a főátlót 1-re állítjuk.
- $(A + I)^k$: az (i, j) cella értéke pontosan akkor 1, ha van legfeljebb k hosszú séta i -ből j -be.
- Iterált négyzetreemeléssel meghatározzuk $(A + I)^{2^{\lceil \log n \rceil}}$ -t, majd ennek visszaadjuk az $(1, n)$ celláját.
- Egy négyzetreemelés: $\mathcal{O}(\log n)$ mélység.
- $\log n$ négyzetreemelés szekvenciálisan.
- Összesen $\mathcal{O}(\log^2 n)$ mélység.

Tétel

$$NC^1 \subseteq L \subseteq NL \subseteq NC^2 \subseteq NC^3 \subseteq \dots \subseteq NC \subseteq P.$$

Nem ismert, hogy

- igaz-e, hogy $NC^i = NC^{i+1}$ valamely i -re?
- NC^1 vs. L ?
- NC^1 vs. NL ?
- NC^2 vs. NL ?
- NC vs. P ?

Az utolsó kérdés másképp: igaz-e, hogy minden hatékonyan megoldható (P -beli) probléma hatékonyan párhuzamosítható is, vagy vannak „inherensen szekvenciális” problémák?

Összefoglalás

- Megismertük a hálózatcsaláddal való eldöntés fogalmát.
- Megismertük az NC^k osztályok hierarchiáját és az NC osztályt.
- Láttuk, hogy bináris számokat össze lehet adni logaritmikus mélységben.
- Megismertük a Batcher-féle odd-even mergesortot.
- Láttuk, hogy a TÖBBSÉGI FÜGGVÉNY NC^2 -beli.
- Láttuk, hogy mátrixokat lehet szorozni $O(\log n)$ mélységű hálózattal.
- Láttuk, hogy ELÉRHETŐSÉG $\in NC^2$.
- Láttuk, hogy
 $NC^1 \subseteq L \subseteq NL \subseteq NC^2 \subseteq NC^3 \subseteq \dots \subseteq NC \subseteq P$.